

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania M. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
z udziałem D. S.
o ubezpieczenia społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 2 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 1859/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie z odwołania M.S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym, z udziałem D. S., oddalił apelację odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 17 września 2020 r., którym oddalono odwołanie.

Odwołująca się wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i poprzedzającej go decyzji przez uznanie, że była objęta od dnia 1 stycznia 2019 r. ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym oraz wypadkowym jako pracownik u płatnika składek D.S. oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów procesu, w tym

kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez nieuzasadnione przyjęcie, że umowa o pracę między nią a D. S. została zawarta dla pozorów, w sytuacji, gdy faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika od dnia zawarcia umowy oraz realizowała wynikające z umowy obowiązki pracownicze, zgodnie z ustalonym przez płatnika zakresem oraz oczekiwaniami płatnika;

2) art. 22 k.p., przez nieuzasadnione przyjęcie, że czynności wykonywane przez nią na rzecz D. S. nie były wykonywane w reżimie pracowniczym, o którym mowa w tym przepisie ustawy;

3) art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm.; dalej: ustawa systemowa), przez błędne ustalenie, że nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę od dnia jej zawarcia, tj. od 1 stycznia 2019 r., mimo zaistnienia przesłanek uzasadniających objęcie takim obowiązkiem.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, gdyż w procesie orzekania pominięto fakt, że w dzisiejszych realiach biznesowych koniecznym jest współpraca na stanowiskach managerskich z doświadczonymi i znającymi się na danej branży pracownikami. Okoliczności zawarcia spornej umowy o pracę nie świadczą o jej pozorności, bowiem płatnik składek miał powód do zatrudnienia pracownika na stanowisku managera. Zdaniem skarżącej Sąd Apelacyjny w sposób nieprawidłowy przyjął pozorność stosunku pracy, co stanowi naruszenie prawa materialnego i nie budzi wątpliwości, że pozostaje oczywiste i daje się stwierdzić przy wykorzystaniu

podstawowego instrumentarium prawniczego, przez zwyczajne sięgnięcie do treści wymienionych uregulowań oraz utrwalonego orzecznictwa sądowego. W ocenie skarżącej Sąd Apelacyjny w ogóle nie wziął pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy, z których jednoznacznie wynika, że płatnik składek zmuszony był do przemodelowania dotychczasowej strategii biznesowej i zatrudnienia pracownika, który pozwoli mu na rozwój przedsiębiorstwa i osiągnięcie zadowalających wyników finansowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego

ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC z 2006 r. nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarty w skardze kasacyjnej nie spełnia warunków właściwych dla powołanej przez skarżącą przesłanki przedsądu. Skarżąca nie powołuje przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na „pierwszy rzut oka”. Nie jest wystarczające samo tylko stwierdzenie, że zdaniem skarżącej Sąd Apelacyjny w sposób nieprawidłowy przyjął pozorność stosunku pracy, co stanowi naruszenie prawa materialnego. Skarżąca nie powołała przepisów prawa, które zostały jej zdaniem w ewidentny sposób naruszone i w naruszeniu których upatruje oczywistej zasadności skargi. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca *de facto* wyłącznie polemizuje z ustaleniami faktycznymi i oceną

dowodów dokonaną przez Sądy *meriti*, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Polemika z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalna (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306.; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310; z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 292/15, LEX nr 2026233). Do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy, co zostało zaznaczone powyżej, jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.).

Zauważyć jednakże można, że do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może dojść wówczas, gdy zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczy osoby, która nie jest pracownikiem, a zatem zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego następuje pod pozorem zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., III UK 32/06, LEX nr 957422). Nie stanowi podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym dokument nazwany umową o pracę, jeżeli rzeczywisty stosunek prawny nie odpowiada treści art. 22 k.p. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 2006 r., I UK 186/05, LEX nr 272575; z dnia 14 września 2006 r., II UK 2/06, LEX nr 1615997; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2022 r., III USK 503/21, LEX nr 3519639). Skutku objętego rzeczywistym zamiarem stron (objęcia ubezpieczeniem) nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art. 22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy. Istotne jest, czy pracownik zawierający umowę o pracę, w rzeczywistości pracę taką wykonywał (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 lutego

2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241; z dnia 11 marca 2008 r., II UK 148/07, LEX nr 846577; z dnia 17 czerwca 2008 r., I UK 402/07, OSNP 2009 nr 2122, poz. 297; z dnia 21 maja 2010 r., I UK 43/10, LEX nr 619658; z dnia 21 listopada 2011 r., II UK 69/11, LEX nr 1108830).

W sprawie Sąd Apelacyjny szeroko uzasadnił, dlaczego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał uznać, że strony spornej umowy o pracę były faktycznie zainteresowane świadczeniem jej w ramach stosunku pracy. Odniósł się też do tego, dlaczego nie znalazł podstaw dla uznania za wiarygodną tezę, że płatnik składek w sytuacji wystąpienia u niego problemów ekonomicznych zdecydował się zatrudnić jako menedżera osobę bez wykształcenia kierunkowego i odpowiedniego doświadczenia życiowego w tym zakresie. Sąd Apelacyjny wskazał też, że D. S. od 1 stycznia 2019 r. dokonywał płatności składek po terminie i posiada zadłużenie z tytułu składek, co doprowadziło Sąd Apelacyjny również do wniosku, że jego sytuacja ekonomiczna nie uzasadniała zatrudnienia nowego pracownika. Ponadto w okresie późniejszym nie zatrudnił żadnego innego pracownika na stanowisku menedżera na miejsce M. S..

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[ał]